

Alicja Stolarska

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

TENDENCJE I ZRÓŻNICOWANIE REGIONALNE POZIOMU ORAZ STRUKTURY KONSUMPCJI W POLSCE W LATACH 2000-2007

*HOUSEHOLDS CONSUMPTION IN POLAND IN THE YEARS 2000-2007
– TENDENCIES AND REGIONAL DIFFERENTIATION*

Słowa kluczowe: gospodarstwo domowe, konsumpcja, rozwój, dywersyfikacja

Key words: household, consumption, development, diversification

Synopsis. Przedstawiono charakterystykę poziomu i struktury konsumpcji w polskich gospodarstwach domowych, ze szczególnym uwzględnieniem spożycia podstawowych produktów żywnościowych. Scharakteryzowano zachodzące pod tym względem zmiany w latach 2000-2007. Wskazano nie tylko na uwarunkowania konsumpcji, ale również na znaczne jej regionalne zróżnicowanie.

Wstęp

„*Od zachowań konsumentów i ujawnionego na rynku popytu zależy funkcjonowanie całego systemu gospodarczego*” [Janoś-Kresło, Mróz 2006], stąd konieczność wręcz, prowadzenia permanentnych badań sfery konsumpcji oraz analizy jej struktury i występujących tendencji. Rola takich badań, jest tym większa w okresach osłabienia wzrostu gospodarczego, a tym samym ograniczenia popytu konsumentów, czy zmian w jego strukturze.

Analiza stanu, różnorodności i zmian konsumpcji jest zatem nie tylko podstawą podejmowania decyzji w ramach polityki gospodarczej na szczeblu makroekonomicznym, ale wyznacza również wiele działań na poziomie pojedynczego przedsiębiorstwa.

Badanie dywersyfikacji konsumentów, może uwidocznić wiele problemów natury społecznej, które muszą być rozwiązywane z wykorzystaniem instrumentów państwa, między innymi w ramach aktywnie prowadzonej polityki społecznej. Do takich problemów należy choćby brak możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb żywnościowych przez niektóre grupy społeczne w naszym kraju¹. Istotnym problemem jest również postępująca polaryzacja społeczeństwa w dziedzinie konsumpcji [Byłok 2005].

Badanie struktury konsumpcji, a co za tym idzie, udziału wydatków na żywność, jest wreszcie instrumentem oceny stopnia zamożności społeczeństwa.

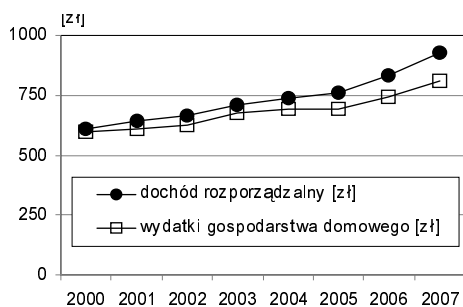
Celem badań była zarówno analiza konsumpcji i występujących tendencji w latach 2000-2007, jak również zróżnicowania regionalnego pod tym względem. Badania mogą być przydatne tak dla producentów rolnych i zakładów przetwórstwa spożywczego oraz handlu żywnością, jak też dają wytyczne dla działań polityki gospodarczej i społecznej. Pokazując regiony o skrajnych wartościach konsumpcji są też wskazówką dla polityki regionalnej, której zadaniem powinna być również ochrona przed marginalizacją najsłabszych.

Poziom i tendencje konsumpcji

Aktualne tendencje dotyczące konsumpcji indywidualnej, w sposób najbardziej syntetyczny opisywane są przy pomocy bieżącego wskaźnika ufności konsumenckiej (BWUK)², który w roku

¹ Badania ankietowe przeprowadzone przez GUS w latach 1998-2003 wykazały, że aż 5% gospodarstw domowych deklarowało całkowity brak zaspokojenia potrzeb na mięso i przetwory; 3% na przetwory mleczne i dodatkowo 1% również na mleko, a także – 2% na warzywa i 4% na owoce. W przypadku natomiast, wydawałoby się podstawowego artykułu, jakim jest pieczywo i przetwory zbożowe, tylko w 94% gospodarstw potrzeba ta była w pełni zaspokojona. Blisko połowa gospodarstw nie była w stanie w pełni zaspokoić potrzeb w przypadku mięsa, ponad 1/3 w przypadku owoców i blisko 1/4 w przypadku warzyw. Aż 15% gospodarstw nie zaspakajalo zapotrzebowania na mleko oraz 30%, jeśli chodzi o przetwory mleczne [Sytuacja bytowa... 2004].

² Za GUS: średnia sald ocen sytuacji finansowej gospodarstwa domowego, zmian ogólnej sytuacji ekonomicznej kraju i aktualnego dokonywania ważnych zakupów.

Rysunek 1. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki gospodarstw domowych w latach 2000-2007 [zł], w przeliczeniu na 1 osobę

Źródło: badania własne na podstawie danych GUS.

darstw domowych, a tym samym – wzrost wydatków na towary i usługi konsumpcyjne (rys. 1). Nominalnie, wydatki te w przeliczeniu na 1 osobę wzrosły o przeszło 34%. W ujęciu realnym, dynamika była również dodatnia, choć wzrost nie przekraczał tu 1,5%³. W 2007 roku, statystyczny Polak wydawał na konsumpcję przeciętnie blisko 776 zł miesięcznie. Wydatki te były oczywiście zróżnicowane w grupach społeczno-zawodowych, a także w zależności od liczby osób w rodzinie. Największymi wydatkami konsumpcyjnymi legitymowały się gospodarstwa o najwyższych dochodach, a więc osób pracujących na własny rachunek. Ich konsumpcja, w przeliczeniu na osobę była o ok. 38% większa w stosunku do gospodarstw pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych. W gospodarstwach 1-osobowych na konsumpcję wydawano również prawie 3-krotnie więcej, w przeliczeniu na osobę, niż w gospodarstwach, w których było 6 i więcej osób. W części wpływały na to ok. 4-krotnie większe wydatki związane z utrzymaniem mieszkania.

Tabela 1. Przeciętne miesięczne spożycie na 1 osobę w Polsce, w latach 2000-2007 (z wyjątkiem: mleka, jogurtów, soków, wody mineralnej i jaj)

Wyszczególnienie	Spożycie w latach [kg]							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Pieczywo	6,61	6,55	6,33	6,17	6,08	5,9	5,57	5,29
Mąka	1,2	1,16	1,14	1,13	1,09	1,07	1,00	0,90
Ryż	0,22	0,22	0,23	0,24	0,23	0,24	0,22	0,21
Mięso	5,47	5,39	5,41	5,59	5,43	5,48	5,4	5,39
w tym drób	1,34	1,54	1,58	1,54	1,51	1,54	1,52	1,44
Wędliny i pozostałe przetwory mięsne	2,25	2,21	2,2	2,25	2,23	2,21	1,19	2,20
Ryby	0,43	0,42	0,4	0,41	0,41	0,42	0,42	0,45
Mleko [l]	5,39	5,11	4,89	4,89	4,6	4,43	4,12	3,84
Jogurty [l]	0,33	0,32	0,33	0,36	0,35	0,34	0,37	0,44
Sery	0,83	0,84	0,84	0,89	0,87	0,87	0,89	0,88
Jaja [szt.]	14,62	14,79	15,08	15,16	14,89	15,16	14,02	13,49
Oleje i pozostałe tłuszcze	1,56	1,59	1,58	1,61	1,57	1,53	1,46	1,42
w tym masło	0,31	0,33	0,34	0,37	0,33	0,31	0,31	0,30
Warzywa	13,27	12,85	13,02	12,67	12,33	12,42	11,06	10,77
w tym ziemniaki	7,82	7,45	7,51	7,12	6,91	6,68	5,72	5,60
Owoce	4,1	4,08	4,07	3,99	3,91	3,72	3,55	3,40
Cukier	1,8	1,76	1,7	1,69	1,62	1,53	1,51	1,42
Wody mineralne [l]	1,11	1,22	1,56	1,97	1,89	2,13	2,62	2,74
Soki (owocowe i warzywne) [l]	0,76	0,8	0,87	0,96	0,94	1,0	1,1	1,07

Źródło: na podstawie danych GUS; z badań budżetów gospodarstw domowych.

³ Za Departamentem Rachunków Narodowych GUS. Produkt krajowy brutto, maj 2009.

2000 wynosił blisko –34%. Od roku 2002 następowała stopniowa poprawa nastrojów konsumenckich. BWUK w 2006 roku wyniósł już tylko –7,1%. Największe, zaś jego pozytywne zmiany obserwowano od kwietnia roku 2007 do września 2008 roku. Najlepsze nastroje odnotowano w listopadzie 2007 roku (–3,2%) oraz w kwietniu 2008 roku (–3,8%). Koniec roku 2008 przyniósł pogorszenie nastrojów konsumenckich, co pogłębiło się jeszcze na początku roku 2009. W marcu 2009 roku BWUK wynosił już –30,3%, ale od kwietnia obserwujemy jego nieznaczną poprawę. Jednocześnie, na podstawie wzrostu wartości wskaźnika wyprzedzającego, oczekiwana jest dalsza poprawa koniunktury konsumenckiej [Koniunktura... 2009].

W latach 2000-2007 obserwujemy wyraźną, rosnącą tendencję nominalnych wydatków gospodarstw domowych, a tym samym – wzrost wydatków na towary i usługi konsumpcyjne (rys. 1).

Jednocześnie, należy zauważyć korzystną sytuację większego tempa wzrostu dochodów, niż wydatków, co świadczy o rosnącej przeciętnie zamożności Polaków w latach 2000-2007. W okresie tym nastąpił znaczny spadek (o przeszło 11 pp.) odsetka wydatków konsumpcyjnych w dochodzie rozporządzalnym⁴. Nastąpiło zatem zwiększenie oszczędności, co może w przyszłości, przez różnego rodzaju inwestycje, pośrednio wpłynąć na poprawę sytuacji kraju.

Mimo spadku cen niektórych produktów rolnych, ceny żywności wzrosły – zyskali głównie handlowcy, podnosząc swe marże oraz częściowo przetwórcy [Raport 2005]. Wzrost wydatków konsumpcyjnych nie spowodował zwiększenia konsumpcji w wymiarze ilościowym. Stało się wręcz przeciwnie. Zmalało spożycie większości podstawowych produktów żywnościowych (tab. 1).

W największym stopniu zmalało spożycie mleka – o przeszło 1,5 l miesięcznie, w przeliczeniu na 1 osobę, przy spożyciu kształtującym się w roku 2007 na poziomie 3,84 l. Częściowo spadek ten został zniwelowany przez wzrost spożycia serów i jogurtów, który jednak był o ok. połowę mniejszy w stosunku do spadku spożycia mleka. W rezultacie zatem, nastąpiło znaczne zmniejszenie spożycia nabiału w ogóle, z przesunięciem jednakże w stronę produktów wysoko przetworzonych, w postaci chociażby jogurtów.

W latach 2000-2007 zmalało też znacznie spożycie mąki, pieczywa oraz warzyw. Przy czym spadek spożycia tych ostatnich wynikał w dużej mierze z ograniczenia konsumpcji ziemniaków. Zmiany te były głównie rezultatem zmian żywienia, polegających zarówno na ograniczaniu węglowodanów w diecie, jak również większego substytuowania ziemniaków innymi ich formami.

Powyższe zmiany nie są korzystne z punktu widzenia aktualnych badań, według których głównym źródłem energii powinny być produkty zbożowe, warzywa, owoce, mleko i przetwory oraz chude mięso i ryby [Przeciętna...2009].

Wzrost cen wielu produktów spowodował też spadek ich spożycia. O przeszło 1/5 zmalało spożycie cukru, przy czym ze względów dietetycznych jest to tendencja korzystna, z zastrzeżeniem jednakże, że potrzebne ilości tego składnika znajdują się w diecie z naturalnych źródeł, np. owoców. Niestety spożycie tych ostatnich zmalało również i to o przeszło 1/6. Zmniejszyła się też konsumpcja olejów i innych tłuszczów oraz mięsa, wędlin i jaj. W strukturze spożycia mięsa wzrósł odsetek mięsa drobiowego, częściowo z uwagi na stosunkowo prostsze jego przygotowywanie, ale również, z powodu jego znacznie niższej ceny w stosunku do np. wołowiny.

Lata 2000-2007 charakteryzowały się nie tylko spadkiem spożycia wielu produktów, ale również zmianami modelu konsumpcji, gdzie obserwujemy wzrost spożycia półproduktów i żywności w większym stopniu przetworzonej, jak chociażby soków owocowych i warzywnych – wzrost o przeszło 1/3. Wzrosło też spożycie wody mineralnej oraz nieznacznie ryb.

Spadkowa tendencja spożycia większości artykułów żywnościowych utrzymała się też w roku 2008, w którym jednakże odnotowano wzrost spożycia przetworów mięsnych oraz półproduktów, m. in. o przeszło 22% wzrosło spożycie przetworów ziemniaczanych [Sytuacja gospodarstw... 2009].

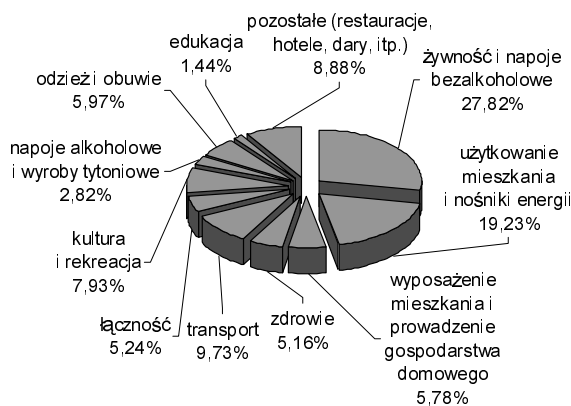
Pogłębiła się zatem niekorzystna tendencja zbyt małego przeciętnego spożycia mleka, warzyw i owoców. Zbyt małe jest również, wynoszące w 2007 roku 0,45 kg, przeciętne miesięczne spożycie ryb, dla wzrostu którego barierą jest wysoka cena tychże.

Struktura konsumpcji

Najważniejszą pozycję w strukturze konsumpcji stanowi bez wątpienia spożycie żywności i napojów bezalkoholowych. W 2007 roku wydatki na powyższe stanowiły prawie 28% wydatków konsumpcyjnych (rys. 2). Kolejne blisko 20% stanowiły wydatki przeznaczone na użytkowanie mieszkania i opłatę nośników energii. Dalsze, blisko 10% przeznaczano na transport i ok. 8% na rekreację i kulturę. Po ok. 6% stanowiły wydatki na odzież i obuwie oraz wyposażenie mieszkania. Przeciętnie, po przeszło 5% przeznaczano na łączność, a także zdrowie. Najmniejszą zaś część konsumpcji, poniżej 1,5% poświęcano na poprawę edukacji.

W latach 2000-2007 zmalał odsetek wydatków na żywność, pomimo realnego wzrostu kwoty wydatków na ten cel. W strukturze konsumpcji zmniejszył się również udział wydatków na transport, wyposażenie mieszkania i edukację. Nie oszczędzano natomiast na zdrowiu, łączności (w znacznej mierze opłaty za Internet) i rekreacji. Wzrósł odsetek wydatków związanych z utrzymaniem mieszkania, głównie przez wzrost opłat nośników energii.

⁴ Za GUS: suma dochodów pieniężnych i niepieniężnych gospodarstwa przeznaczona na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Rysunek 2. Struktura konsumpcji w Polsce, w 2007 r.
Źródło: badania własne, na podstawie danych GUS.

Liczebność rodziny w największym stopniu różnicowała odsetek wydatków na żywność, utrzymanie mieszkania, transport i zdrowie. Udział wydatków na zdrowie, w przeliczeniu na osobę, był prawie dwukrotnie wyższy w gospodarstwach 1-osobowych, niż o liczbie osób 6 i więcej. Sytuację potęguje jeszcze znacznie większy dochód tych pierwszych, choć ich wysoką dbałość o zdrowie tłumaczyć należy też częściowo samotnością i obawą przed ewentualnym brakiem opieki w przypadku choroby.

Liczba osób w rodzinie zasadniczo nie wpływała natomiast na udział wydatków związanych z łącznością oraz alkoholem i papierosami.

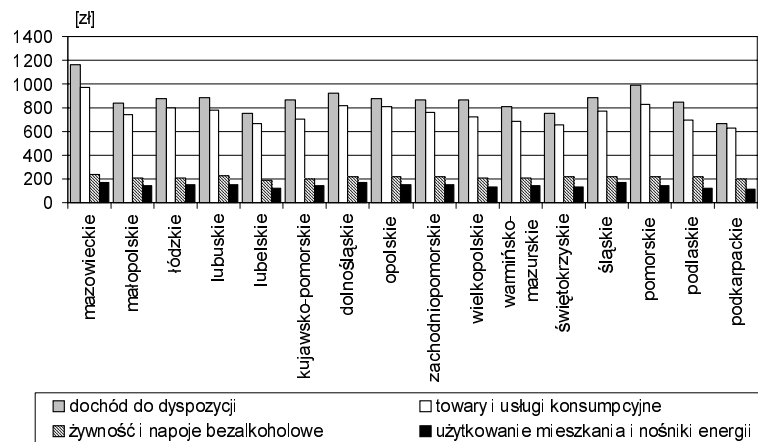
Regionalne zróżnicowanie konsumpcji

W Polsce mamy do czynienia z dużą różnorodnością regionalną na poziomie województw. Dotyczy to m.in. wielu zjawisk ekonomicznych, jak chociażby wielkości i struktury wytwarzanego PKB, zatrudnienia, czy przeciętnych dochodów ludności [Stolarska 2007, 2008].

Dywersyfikacja regionalna dotyczy również wydatków na konsumpcję, które w znacznej mierze wynikają z poziomu uzyskiwanych dochodów (rys. 3). W 2007 roku, największymi przeciętnymi dochodami do dyspozycji charakteryzowała się ludność województwa mazowieckiego, gdzie przeznaczano również największą kwotę na wydatki konsumpcyjne. Oczywiście jest to specyficzne województwo, w którym duże znaczenie ma występowanie tu stolicy kraju i związane z tym faktem warunki zatrudnienia i utrzymania.

W korzystnej sytuacji pod względem dochodów, a tym samym i wydatków znajdowały się też województwa: pomorskie i dolnośląskie. Najgorsza zaś sytuacja występowała w województwach: podkarpackim, lubelskim i świętokrzyskim. Odsetek wydatków na konsumpcję był najwyższy w województwach o stosunkowo niskich dochodach: podkarpackim, opolskim, łódzkim i małopolskim. Największą zaś akumulacją charakteryzowały się województwa: kujawsko-pomorskie, mazowieckie, podlaskie i pomorskie. Zatem najwięcej oszczędza, wcale nie najwięcej zarabiająca ludność województwa mazowieckiego, które charakteryzuje się również stosunkowo wyższymi cenami wielu artykułów.

Zarówno przeciętnie uzyskiwane dochody, jak i poziom oraz zróżnicowanie konsumpcji zależą w dużej mierze od struktury zatrudnienia. Nie bez znaczenia jest tu również stosunek liczby osób w wieku produkcyjnym do osób w wieku nieprodukcyjnym. W 2007 roku największą liczbą osób w wieku nieprodukcyjnym, przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym cechowały się woje-

Rysunek 3. Przeciętne miesięczne dochody i wybrane wydatki w przeliczeniu na 1 osobę w województwach, w 2007 roku [zł]
Źródło: badania własne, na podstawie danych GUS.

wództwa: lubelskie, podlaskie, podkarpackie, świętokrzyskie i małopolskie. Najlepsza natomiast sytuacja występowała w województwach: opolskim, dolnośląskim, zachodniopomorskim, lubuskim i śląskim. Najniższą zaś stopą bezrobocia odznaczały się województwa: śląskie, wielkopolskie i małopolskie, a najwyższą: dolnośląskie, świętokrzyskie, kujawsko-pomorskie i warmińsko-mazurskie.

Badane województwa charakteryzowały się najmniejszym zróżnicowaniem wydatków na żywność, choć ich udział w konsumpcji był już bardziej różnorodny. Od niespełna 24,5% w mazowieckim, do ok. 33% w świętokrzyskim. Wysoki odsetek wydatków na żywność rekompensowany był częściowym ograniczeniem wydatków na transport oraz kulturę i rekreację.

Zbliżony był udział wydatków ponoszonych na wyposażenie mieszkania. Na zdrowie wydawano najwięcej w województwach: mazowieckim, dolnośląskim, opolskim i łódzkim. Najmniej natomiast w: kujawsko-pomorskim (tylko ok. 55% wydatków na ten cel mazowieckiego), warmińsko-mazurskim i podkarpackim.

Blisko 2% konsumpcji przeznaczano na wydatki związane z edukacją w województwie mazowieckim, kolejne ok. 1,7% w pomorskim i podlaskim, a tylko ok. 0,9% w opolskim, warmińsko-mazurskim i podkarpackim. Jednocześnie najniższym odsetkiem osób w wieku 15-34 lat, a więc potencjalnie podnoszących kwalifikacje, charakteryzowały się województwa: kujawsko-pomorskie, łódzkie, świętokrzyskie, śląskie i mazowieckie. Największy natomiast ich udział odnotowano w: wielkopolskim, podkarpackim, warmińsko-mazurskim, lubuskim, małopolskim i pomorskim.

W wymiarze ilościowym obserwujemy również regionalne zróżnicowanie spożycia artykułów żywnościowych. Największym przeciętnym spożyciem pieczywa, w przeliczeniu na 1 osobę, legitymowała się ludność województwa łódzkiego, lubelskiego, kujawsko-pomorskiego i warmińsko-mazurskiego. Najniższym natomiast: pomorskiego (poniżej 5 kg), mazowieckiego i dolnośląskiego. Wynikało to nie tylko z poziomu dochodów, lecz również zróżnicowanej diety. Osiągająca najwyższe dochody i najwięcej wydająca na konsumpcję ludność województwa mazowieckiego spożywała jednocześnie najmniej mięsa (poniżej 5 kg), podczas gdy największym jego spożyciem odznaczała się ludność województwa pomorskiego (blisko 7 kg)⁵, a także świętokrzyskiego (ok. 6,3 kg) i warmińsko-mazurskiego (nieco powyżej 6 kg). W województwie pomorskim spożywano miesięcznie przeciętnie o ok. 1,5 l mleka więcej w przeliczeniu na osobę niż w śląskim. Spożycie owoców było o przeszło 1 kg większe w województwie podkarpackim, w stosunku do podlaskiego, czy kujawsko-pomorskiego. Największe natomiast spożycie warzyw (przeszło 13 kg miesięcznie na osobę) w województwie świętokrzyskim było o ponad 3,5 kg większe od najniższych wartości w wielkopolskim, czy śląskim.

Podsumowanie

W latach 2000-2007 zaobserwowano w Polsce rosnące tendencje wydatków konsumpcyjnych, których najważniejszą pozycję stanowiły wydatki na żywność (ok. 28%), oraz ponoszone na użytkowanie mieszkania i nośników energii (ok. 20%). W okresie tym nastąpił jednakże większy wzrost dochodów, co korzystnie wpłynęło na sytuację gospodarstw i dało możliwość zwiększenia oszczędności. Największym poziomem konsumpcji charakteryzowała się ludność gospodarstw osób pracujących na własny rachunek, najgorsza zaś sytuacja dotyczyła pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych (mniej o ok. 38%).

Mimo wzrostu wydatków konsumpcyjnych, ponoszonych również na zakup żywności – zmalało jej ilościowe spożycie w badanym okresie. W największym stopniu dotyczyło to spożycia mleka (o przeszło 1,5 l na osobę miesięcznie), ale również pieczywa, mąki, cukru, jaj, owoców i warzyw. Przy czym na spadek spożycia ostatnich w znacznym stopniu wpłynęło zmniejszenie spożycia ziemniaków, które coraz częściej zastępowane są ich bardziej przetworzonymi formami. Zmalała również konsumpcja mięsa i jego przetworów, z jednoczesnym wzrostem udziału mięsa drobiowego. Tendencję rosnącą zaobserwowano natomiast w spożyciu jogurtów i innych przetworów mlecznych oraz soków owocowych i warzywnych, a także wody mineralnej.

W ujęciu regionalnym występuje znaczne zróżnicowanie tak poziomu, jak i struktury konsumpcji w ogóle, ale również wielkości spożycia poszczególnych produktów żywnościowych. Ogólnie (pod wieloma względami), w najgorszej sytuacji znalazła się ludność województwa podkarpackiego.

Cechą w najmniejszym stopniu zaś różnicującą poszczególne województwa były wydatki ponoszone na wyposażenie mieszkania.

⁵ Częściowo może to wynikać ze spożycia realizowanego przez turystów w sezonie letnim, ale dla potwierdzenia tej tezy należałoby przeprowadzić dodatkowe badania.

Literatura

- Byłok F.** 2005: Konsumpcja w Polsce i jej przemiany w okresie transformacji. Wyd. Politechniki Częstochowskiej, Częstochowa.
- Janoś-Kresło M., Mróz B.** (red.) 2006: Konsument i konsumpcja we współczesnej gospodarce. SGH – Oficyna Wydawnicza, Warszawa.
- Koniunktura konsumencka. 2009: Informacje sygnałowe Departamentu pracy i Warunków Życia. GUS, Warszawa, marzec, maj.
- Przeciętna dieta. 2009: Pracownia Ekonomiki Wyżywienia. 2009: Instytut Żywności i Żywienia, Warszawa.
- Raport PW, nr 1, 2005: Zadanie: Ocena stanu polskiej gospodarki żywnościowej po wejściu Polski do UE, Urban R. (red.). IERiGŻ, Warszawa.
- Rocznik Statystyczny. 2004, 2007, 2008: GUS, Warszawa.
- Stolarska A.** 2007: Tendencje i zróżnicowanie regionalne zatrudnienia w rolnictwie polskim w latach 1996-2006. Problemy Rolnictwa Światowego, t. XVII. Wyd. SGGW, Warszawa.
- Stolarska A.** 2008: Wybrane elementy sytuacji społeczno-gospodarczej Polski w latach 2000-2007 i jej regionalne zróżnicowanie. Problemy Rolnictwa Światowego, t. 5 (20). Wyd. SGGW, Warszawa.
- Sytuacja bytowa gospodarstw domowych w 2003 r. 2004: GUS, Warszawa.
- Sytuacja gospodarstw domowych w 2008 r. w świetle wyników badań budżetów gospodarstw domowych. 2009: GUS, Warszawa.

Summary

The paper presents the level and structure of Polish households consumption with special attitude to food consumption. Factors influencing the consumption as well as regional differentiation of consumption in the years 2000-2007 have been taken into consideration.

Adres do korespondencji:

dr inż. Alicja Stolarska
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
Katedra Ekonomiki Rolnictwa i Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych
ul. Nowoursynowska 166
02-787 Warszawa
tel. (0 22) 593 41 03, 593 41 09, 0 880 384 529
e-mail: alicja_stolarska@sggw.pl